

IV

(Tájékoztatók)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

TANÁCS

**A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői által elfogadott
következtetések az erőszakos szélsőségekhez vezető radikalizálódás megelőzéséről**

(2016/C 467/02)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA ÉS A TAGÁLLAMOK KORMÁNYAINAK KÉPVISELŐI

EMLÉKEZTETVE a kérdésnek a mellékletben szereplő politikai hátterére és különösen a polgári szerepvállalásnak, valamint közös értékeinknek: a szabadságnak, a toleranciának és a megkülönböztetésmentességnek az oktatás által történő előmozdításáról szóló nyilatkozatra⁽¹⁾, valamint

TUDATÁBAN ANNAK, hogy:

- az Európai Unió olyan közös tér, ahol az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke által elismert közös értékeken és elveken alapuló, a békés egymás mellett élést és a sokféleség tiszteletben tartását biztosító, virágzó térséget építhetünk;
- az Európában nemrégiben történt terrorcselekmények jelentette problémák még sürgetőbbé teszik a szélsőségekhez vezető radikalizálódás⁽²⁾ megelőzését és az ellene folytatott küzdelmet. A terrorizmussal gyanúsított személyek közül sokan radikalizálódtak európai uniós állampolgárok, akik gyakran úgy kerülnek kívülről érkező ideológiai befolyás hatása alá, hogy a személyes kapcsolatfelvétellel járó módszerek mellett a toborzás és felbujtás céljából alkalmazott nagy teljesítményű és hatékony technológiai megoldásokkal érik el őket;
- azok az emberi és társadalmi körülmények, amelyek – különösen a fiatalok körében – a radikalizálódás táptalaját szolgáltatják, összetettek és sokrétűek, és többek között az alábbiakat foglalhatják magukban: a személyes és/vagy a kulturális elidegenedés erőteljes érzete, vélt és/vagy valós sérelmek, idegengyűlölet és hátrányos megkülönböztetés, korlátozott oktatási, képzési és munkalehetőségek, marginalizálódás, a városi és a vidéki környezet romlása, geopolitikai érdekek, torzult ideológiai és vallási meggyőződések, strukturálatlan családi kötelek, személyes trauma és egyéb mentális egészségügyi problémák;
- ahhoz, hogy csökkenteni tudjuk a társadalomnak a radikalizálódással szembeni alapvető sérülékenységét, valamint meg tudjuk határozni és semlegesíteni tudjuk az erőszakos szélsőségekhez vezető ideológiai tényezőket, a különböző szakpolitikai területek szereplőinek intézményközi szintű együttműködésére van szükség;
- az erőszakos szélsőségekhez vezető radikalizálódás minden típusával szemben fel kell lépni, a mögöttes vallási és/vagy politikai ideológiától függetlenül;

TUDATÁBAN VANNAK annak, hogy életformánk megőrzése és a fiatalok számára biztosított lehetőségek javítása érdekében elengedhetetlen az ágazatközi együttműködés, valamint az, hogy uniós támogatást nyújtsunk a radikalizálódás megelőzését célzó tagállami intézkedésekhez⁽³⁾;

HANGSÚLYOZZÁK annak fontosságát, hogy szorosabbra kell fűzni az együttműködést a radikalizálódás megelőzése és az emberi jogok előmozdítása terén jelentős tevékenységet folytató olyan nemzetközi szervezetekkel, mint például az ENSZ (különösen az UNESCO), az Európa Tanács, az OECD és más többoldalú fórumok;

⁽¹⁾ Nyilatkozat a polgári szerepvállalásnak, valamint közös értékeinknek: a szabadságnak, a toleranciának és a megkülönböztetésmentességnek az oktatás által történő előmozdításáról, Párizs, 2015. március 17.

⁽²⁾ Elismerjük, hogy a radikalizálódás nem feltétlenül vezet erőszakos szélsőségekhez, a szöveg hosszára tekintettel azonban a továbbiakban a radikalizálódás kifejezést használjuk e hosszabb kifejezés helyett.

⁽³⁾ A pozsonyi nyilatkozat, 2016. szeptember 16.

ÜDVÖZLIK az erőszakos szélsőségeshez vezető radikalizálódás megelőzésének támogatásáról szóló bizottsági közleményt⁽¹⁾;

Az oktatás és az ifjúsági munka megelőző szerepe

EGYETÉRTENEK ABBAN, hogy az oktatás és a képzés, ezen belül a formális, nem formális és informális tanulás egyaránt a közös értékek előmozdításának hatékony eszközei⁽²⁾. E közös értékeket erősítheti például az emberi jogok és állampolgári ismeretek oktatása, az olyan oktatási programok, amelyek középpontjában a múltból való tanulás áll, valamint az olyan inkluzív tanulási környezet kialakítása, amely ösztönzi a részvételt, a társadalmi mobilitást és befogadást, és ezáltal megerősíti a társadalom és a demokratikus élet alapjait;

EGYETÉRTENEK ABBAN, hogy az ifjúsági munka, a tömegsport és a kulturális tevékenységek szintén segíthetnek megszólítani a radikalizálódás kockázatának kitett fiatalokat. Mivel a fiatalok háttéré eltérő, alapvetően fontos az egyéni megközelítés;

HANGSÚLYOZZÁK, hogy mindenképpen fel kell ismerni az aggasztó viselkedésformákat, és már a radikalizálódás korai jelei esetén cselekedni kell. Ehhez a releváns szereplőknek⁽³⁾ közvetlenül kell kommunikálniuk és szorosan együtt kell működniük a szülőkkel, a kortársakkal és a tágabb család tagjaival;

HANGSÚLYOZZÁK, hogy noha a kognitív készségek továbbra is létfontosságúak, a tanulási folyamat során hasonlóképpen kell fejleszteni a szociális, állampolgári és interkulturális kompetenciákat, a kommunikációs és konfliktuskezelési készségeket, az empátiát, a felelősség tudatot, a kritikus gondolkodást és a médiaműveltséget is⁽⁴⁾;

EGYETÉRTENEK ABBAN, hogy a tanárokat, az oktatókat⁽⁵⁾ és az oktatásban részt vevő egyéb szakembereket megfelelőbb képzéssel jobban fel kell készíteni arra, hogy kezelni tudják a sokféleséget és a tanulók eltérő igényeit, valamint hogy pozitív narratívák, élettapasztalatok és békés világnézeti megközelítések révén közvetíteni tudják közös értékeinket;

ÚGY VÉLIK, hogy a radikalizálódás megelőzését elsősorban olyan eszközökből finanszírozott intézkedések útján kell támogatni, mint az Erasmus+, az európai strukturális és beruházási alapok, a Horizont 2020 keretprogram, a Kreatív Európa program, az Európa a polgárokért program, a Jogok, egyenlőség és polgárság program és a Belső Biztonsági Alap;

A radikalizálódás kezelésének biztonsági dimenziója

- MEGJEGYZIK, hogy a terrorizmushoz és az erőszakos szélsőségeshez vezető radikalizálódás olyan jelentős és folyamatosan változó kihívások elé állít bennünket polgáraink biztonsága tekintetében, amelyeket átfogó módon kell orvosolni; ez elsősorban tagállami – mindenekelőtt helyi szinten végzendő – feladat, ám a Szerződéssekkel összhangban uniós szintű, összehangolt támogatásra is szükség van;
- MEGJEGYZIK, hogy a közelmúltban Európában tapasztalt terrorista támadások és támadási kísérletek azt jelzik, hogy a globális terrorveszély decentralizáltabbá és összetettebbé vált, és így sok szempontból nehezebben felderíthető, részben éppen a radikalizálódás felgyorsult üteme miatt;
- FIGYELEMBE VESZIK, hogy tovább nőhet a visszatérők – köztük különösen a visszatérő külföldi terrorista harcosok, családtagjaik és a visszatérő kiskorúak – száma;
- TISZTÁBAN VANNAK AZZAL, hogy a radikalizálódás határokon átnyúló veszélyével szembeni határozott fellépéshez az Unión belüli megelőző intézkedések mellett az is szükséges, hogy mielőbb végrehajtsuk a radikalizálódás kiváltó okainak kezelését célzó külső uniós erőfeszítéseket. Ennek során a hangsúlyt a nyugat-balkáni térséggel, Törökországgal és Észak-Afrikával folytatott együttműködésre, valamint a nekik nyújtott támogatásra kell helyezni;

Az online terrorista propagandával és gyűlöletbeszéddel szembeni fellépés

- MEGJEGYZIK, hogy a jogellenes online gyűlöletbeszéd elleni küzdelemben be kell vonni a szolgáltatókat és együtt kell működni velük⁽⁶⁾ – teljes mértékben tiszteletben tartva mindeközben a véleménynyilvánítás szabadságát –, tekintettel arra, hogy a közösségi média kiváló terep a radikalizálható személyek célzott megkereséséhez, felkészítéséhez és erőszakos cselekményekre való bevetéséhez, továbbá HANGSÚLYOZZÁK a többszereplős megközelítés jelentőségét⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ 10466/16.

⁽²⁾ Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke.

⁽³⁾ 9640/16 – például tanárok, egyetemi oktatók, szociális munkások, ifjúságsegítők, egészségügyi szolgáltatók, önkéntesek, szomszédok, edzők, vallási vagy más, informális vezetők, illetve a helyi rendőrök.

⁽⁴⁾ 9641/16.

⁽⁵⁾ Ebben a szövegben az „oktatót” kifejezés a formális, nem formális és informális oktatást végző személyeket jelenti.

⁽⁶⁾ A jogellenes online gyűlöletbeszéd felszámolására vonatkozó, 2016. május 31-i magatartási kódex (A Bizottság a Facebookkal, a Twitterrel, a YouTube-bal és a Microsofttal közösen).

⁽⁷⁾ Ebben az összefüggésben meg kell említeni az audiovizuális médiaszolgáltatókról szóló irányelv egyes rendelkezéseinek, különösen az erőszakra és gyűlöletre uszítás tilalmának a videómegosztó platformokra való kiterjesztéséről szóló bizottsági javaslatot (9479/16).

- KIEMELIK az Európai Unió Internetfórum szerepét az olyan eszközök kidolgozásában, amelyek csökkenthetik a terrorista tartalmak online hozzáférhetőségét és elősegíthetik, hogy a civil társadalmi partnerek alternatív narratívákat közvetítsenek;
- ELISMERIK az Alapjogi Ügynökség (FRA), a radikalizálódással foglalkozó uniós információs hálózat (RAN) és annak kiválósági központja, valamint a Szíriával foglalkozó stratégiai kommunikációs tanácsadó csoport (SSCAT) értékes munkáját, és HANGSÚLYOZZÁK a nemzeti és a helyi szereplők közötti megfelelő kapcsolatrendszer fontosságát;
- ÚGY VÉLIK, hogy az alternatív, pozitív és mérsékelt narratívákat közvetítő online és offline kezdeményezések kulcsszerepet játszhatnak a kölcsönös tisztelet előmozdításában és a radikalizálódás megelőzésében; MEGJEGYZIK, hogy az ilyen ellenpropaganda hatását illetően további értékelésre és elemzésre van szükség;

FELKÉRIK A TAGÁLLAMOKAT, HOGY:

- a befogadás előmozdítása, valamint az összetartozás érzésének és a pozitív énképnek az erősítése érdekében ösztönözzék az oktatási és képzési intézmények, a helyi közösségek, a helyi és regionális közigazgatás, a szülők, a tágabb értelemben vett család, az ifjúságpolitikai szereplők, az önkéntesek és a civil társadalom közötti együttműködést;
- bővítsék a tanárok, az oktatók és az oktatásban részt vevő egyéb szakemberek ahhoz szükséges kompetenciáit, hogy képesek legyenek felismerni a radikalizálódott magatartás korai intő jeleit, illetve hogy olyan „komoly beszélgetéseket” tudjanak kezdeményezni⁽¹⁾, amelyek keretében párbeszéd folyhat a diákokkal és más fiatalokkal a személyes érzéseiket, elveiket és meggyőződésüket érintő érzékeny témákról;
- szükség esetén használják fel a meglévő oktatói eszközöket és tananyagokat, illetve dolgozzanak ki újakat, ideértve a fiatalok részére biztosított segélyvonalakat és az olyan hálózatokat is, amelyeken keresztül a tanárok, az oktatók és az oktatásban részt vevő egyéb szakemberek tanácsadást és iránymutatást biztosíthatnak egymás számára a nehéz esetek kezeléséhez kapcsolódóan;
- a társadalmi, polgári és interkulturális kompetenciák erősítése érdekében mozdítsák elő a globális oktatást és az állampolgári ismeretek oktatását, valamint az önkéntes munkát;
- ösztönözzék az összes gyermek és fiatal bevonását⁽²⁾ célzó oktatást, és közben küzdjenek a rasszizmus, az idegengyűlölet, a kortársak közti megfélemlítés és a hátrányos megkülönböztetés valamennyi formája ellen;
- a Bizottság és az érintett uniós ügynökségek támogatásával akadályozzák meg azt, hogy az internetet a terrorizmushoz vezető radikalizáció és a toborzás eszközeként lehessen felhasználni, és ennek érdekében mindenekelőtt fejlesszék az internetszolgáltatókkal folytatott együttműködést, valamint a stratégiai kommunikáció és adott esetben a szélsőséges internetes tartalmakkal foglalkozó egységek terén folytatott együttműködést, tiszteletben tartva mindkét esetben az alapvető jogokat és a nemzetközi jog szerinti kötelezettségeket;
- támogassák az Európai Unió Internetfórum és az Europol keretében működő Terrorizmus Elleni Küzdelem Európai Központja által végzett munkát, és azon belül is mindenekelőtt a szélsőséges internetes tartalmakkal foglalkozó uniós egységeit;
- támogassák a civil társadalmi szervezeteket a kölcsönös tisztelet előmozdításában, valamint a gyűlölet-bűncselekmények, a gyűlöletbeszéd és a terrorista propaganda elleni küzdelemben, és ennek keretében egyfelől kínáljanak pozitív alternatívákat az erőszakos szélsőséges propagandával és az ilyen ideológiákkal szemben, másfelől pedig dolgozzanak ki ellenpropagandát az erőszakos szélsőséges ideológiák leküzdésére;
- az uniós szintű hálózatok – például a RAN-hálózat kiválósági központjának – keretei között folytassák tovább a radikalizálódás elleni küzdelemmel kapcsolatos „bevált gyakorlatok” cseréjét;
- a Szíriával foglalkozó stratégiai kommunikációs tanácsadó csoportnak (SSCAT) az Európai Stratégiai Kommunikációs Hálózatá (ESCN) történő átalakításával a jövőben vegyék majd igénybe – például azáltal, hogy személyzetet küldenek ki az ESCN brüsszeli irodájába – az ESCN mindazon konzultációs és információmegosztási szolgáltatásait, amelyek segítenek jobban megérteni az európai közösségekben jelentkező radikalizálódás és polarizáció jelenségét, illetve segítenek megfelelőbb választ adni arra;
- a továbbiakban is dolgozzanak ki a visszatérőket – és azon belül is mindenekelőtt a visszatérő külföldi terrorista harcosokat, a családtagjaikat és a visszatérő kiskorúakat – célzó olyan programokat, amelyek a deradikalizációra, a terrorizmustól való elszakadás elősegítésére és a rehabilitációra irányulnak;

⁽¹⁾ RAN Manifesto for Education – Empowering Educators and Schools (RAN Oktatási Kiáltvány – Az oktatók és iskolák szerepvállalásának támogatása).

⁽²⁾ Az oktatás és a képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszerének végrehajtásáról szóló 2015. évi tanácsi és bizottsági közös jelentésben (Oktatás és képzés 2020) (2015/C-417/04) említettek szerint.

FELKÉRIK a Bizottságot, hogy:

- a tagállamokkal szoros együttműködésben folytassa annak a bevált gyakorlatokon alapuló specifikus eszköztárnak ⁽¹⁾ a kidolgozását, amelynek célja, hogy az ifjúságsegítők segítséget nyújthassanak a fiatalok számára demokratikus rezilienciájuk kialakításához, médiaműveltségük fejlesztéséhez, toleráns magatartásuk kialakításához, valamint a kritikus gondolkodás képességének és a konfliktuskezelési készségeknek az elsajátításához;
- a tanárok, az oktatók és az oktatásban részt vevő egyéb szakemberek, a szakértők, a politikai döntéshozók és a kutatók esetében mozdítsa elő és támogassa a társaktól való tanulás és kutatás lehetőségét annak érdekében, hogy ezáltal az érintett szereplők megoszthassák egymással a radikalizálódás kérdését illetően bevált gyakorlataikat és jobb rálátásuk legyen a kérdésre, ideértve az idevágó szakpolitikai keret kidolgozását és a bevált gyakorlatok online gyűjteményének összeállítását ⁽²⁾;
- tekintettel arra, hogy a radikalizálódás megelőzése és az ellene folytatott küzdelem sürgős és rendkívül összetett feladat, szervezzen olyan többszereplős konferenciát ⁽³⁾ a különböző ágazatok és érdekelt felek (például az igazságügy, a belügyek, az oktatáspolitikai, az ifjúságpolitikai, a sport, a kultúra és a szociális ügyek területéről érkező érintett szereplői), valamint a fiatalok részvételével;
- közvetlen, illetve virtuális csereprogramok útján mozdítsa elő a kölcsönös megértést és tiszteletet az Unióból, illetve harmadik országokból érkező diákok és más fiatalok körében. E programok közt említhető az „eTwinning Plus” hálózat kiterjesztése az uniós szomszédság bizonyos országaira, valamint az Erasmus+ keretében megvalósuló virtuális ifjúsági csereprogramok;
- ösztönözze a hátrányos helyzetű fiatalok és a pozitív példaképek – például művészek, sportolók vagy vállalkozók – közötti közvetlen érintkezéseket, hogy ezáltal a fiatalok olyan sikertörténeteket ismerhessenek meg, amelyekből ihletet meríthetnek saját életútjukhoz ⁽⁴⁾. Annak jegyében, hogy hiteles pozitív alternatívákat lehessen kínálni az erőszakos szélsőséges propagandákkal szemben, a radikalizálódást korábban személyesen átélő személyek is beszámolhatnak az irányú tapasztalataikról;
- erősítse meg az internetszolgáltatókkal folytatott együttműködést. Ezzel összefüggésben üdvözlik a digitális ipar és a civil társadalom aktív közreműködését, a terrorista tartalmak még hatékonyabb eltávolítására irányuló kezdeményezések kidolgozását (mindenekelőtt a jogsértő vagy káros internetes tartalmak bejelentésére szolgáló közös platform létrehozása révén), valamint az alternatív narratívák közvetítését, amire elsősorban a civil társadalom szerepvállalását támogató, közelmúltban bejelentett program keretében kerülne sor;
- a kölcsönös tisztelet, a megkülönböztetésmentesség, az alapvető szabadságok és a szolidaritás uniós szintű előmozdítása során építsen az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének munkájára;
- a javasolt intézkedések előkészítése és végrehajtása során vegye figyelembe az e következtetésekből foglaltakat.

⁽¹⁾ Az aktív polgári szerepvállalással, valamint a marginalizálódás és az erőszakos radikalizálódás megelőzésével foglalkozó szakértői csoport a 2016–2018-as időszakra szóló uniós ifjúsági munkatervben (HL C 417., 2015.12.15., 1. o.) foglaltaknak megfelelően jelenleg is dolgozik az eszköztár kidolgozásán.

⁽²⁾ A polgári szerepvállalásnak, valamint közös értékeinknek: a szabadságnak, a toleranciának és a megkülönböztetésmentességnek az oktatás által történő előmozdításával foglalkozó, az „Oktatás és képzés 2020” keretprogram keretében létrehozott munkacsoport megbízatásának keretei között.

⁽³⁾ A RAN radikalizálódás elleni küzdelemmel foglalkozó, rendszeres időközönként megrendezésre kerülő magas szintű konferenciájához hasonlóan.

⁽⁴⁾ A hálózatot helyi szinten a nemzeti Erasmus+ hivatalok irányítják majd, amelyek lehetővé teszik majd annak a helyi körülményekhez igazítását is.

MELLÉKLET

E következtetések elfogadásakor a Tanács EMLÉKEZTET különösen az alábbiakra:

- Az Európai Unió terrorizmus elleni stratégiája (14469/4/05)
- Az Európai Uniónak a radikalizálódás és a terroristatoborzás elleni küzdelemre irányuló felülvizsgált stratégiája (9956/14)
- A Külügyek Tanácsának 2015. február 9-i következtetései a terrorizmus elleni küzdelemről (6026/15)
- Az Európai Tanács 2015. február 12-i következtetései, melyekben az állam-, illetve kormányfők átfogó megközelítés alkalmazását szorgalmazták, melynek többek között ki kell terjednie a társadalmi beilleszkedéssel kapcsolatos kezdeményezésekre is, mivel azok nagy jelentőséggel bírnak az erőszakos radikalizálódás megelőzése szempontjából
- Az uniós oktatási miniszterek 2015. március 17-i, párizsi nem hivatalos ülésén elfogadott nyilatkozat a polgári szerepvállalásnak, valamint közös értékeinknek: a szabadságnak, a toleranciának és a megkülönböztetésmentességnek az oktatás által történő előmozdításáról
- Az európai biztonsági stratégia (8293/15)
- Tervezet – A Tanács következtetései az Európai Unió 2015–2020-as időszakra szóló megújított belső biztonsági stratégiájáról (9798/15)
- Az Európai Unió Tanácsa és a Tanács keretében ülésező tagállamok által elfogadott következtetések a terrorizmushoz és erőszakos szélsőségesességhez vezető radikalizálódással szembeni büntető igazságszolgáltatási intézkedések megerősítéséről (14419/15)
- A 2015. novemberi közös jelentés az oktatás és a képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszerének végrehajtásáról (Oktatás és képzés 2020) (14440/1/15 REV 1)
- A terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátorának feljegyzése a Tanács számára: „Helyzetkép az Európai Tanács tagjai 2015. február 12-i nyilatkozatának, az IB Tanács 2015. november 20-i következtetéseinek és az Európai Tanács 2015. december 18-i következtetéseinek végrehajtásáról” (6785/16)
- Az Európai Unió bel- és igazságügyi minisztereinek, valamint az uniós intézmények képviselőinek közös nyilatkozata a 2016. március 22-i brüsszeli terrorista merényletek kapcsán, amely 10 intézkedés meghozatalára, többek között a megelőző intézkedések kidolgozásának folytatására szólít fel a terrorizmus elleni küzdelem területén (7371/16)
- „Az európai biztonsági stratégia megvalósítása a terrorizmus elleni küzdelem és a hatékony és valódi biztonsági unió előkészítésének érdekében” című bizottsági közlemény (8128/16)
- A Tanács 2016. május 30-i következtetései a fiatalok erőszakos radikalizálódásának megelőzésével és az ellene való küzdelemmel kapcsolatos integrált, ágazatokon átívelő megközelítésben az ifjúsági ágazat által betöltött szerepről (9640/16)
- A Tanács 2016. május 30-i következtetései a médiaműveltségnek és a kritikus gondolkodásnak az oktatás és képzés segítségével történő fejlesztéséről (9641/16)
- A Tanács következtetései az Alapjogi Charta 2015. évi alkalmazásáról (és azon belül is mindenképp a megkülönböztetésmentességre, a gyűlöletbeszédre, a rasszizmusra és az idegengyűlöletre vonatkozó rész) (10005/16)
- A 2016. szeptember 16-i pozsonyi nyilatkozat
- Az Európai Unió megújított belső biztonsági stratégiájának és a terrorizmus elleni küzdelem területén meghozott intézkedéseknek a végrehajtására vonatkozó dokumentum: 2016 második fele (11001/1/16 REV 1)
- A 2016. október 12-i első eredményjelentés a hatékony és valódi biztonsági unió megvalósításáról (COM(2016) 670 final)